

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Frid. Adolphi Lampe S. S. Theol. Doct. Ej. Et Hist. Eccl.
Professoris Ordinarii, Delineatio Theologiæ Activæ**

Lampe, Friedrich Adolph

Herbornæ Nassaviorvm, 1728

Caput VII. De fine actionum humanarum legitimo & illegitimo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-28501

Imperfectionis, in quo nunc est constitutus, debite circa *Finem* ac *Modum* occupetur. Unde apparebit Virtutes Cardinales omnibus Bonis Operibus Regenitorum formam illam dantes, per quam Deo in Christo placere possunt, ad *ternarium* revocari posse, nempe *Humilitatem*, *Simplicitatem* & *Sinceritatem*. Per duas enim priores Regenitus legitimum *Finem* sibi proposuit, per postremam *via recta* ad illum *Finem* pertingere contendit. Hæc divisio nobis eo magis arridet, quia convenit cum criteriis Bonorum Operum, quæ Confessionibus receptis Ecclesiæ nostræ definita sunt.

C A P U T S E P T I M U M.

De fine actionum humanarum legitimo & illegitimo.

S U M M A R I U M.

De Fine actionum agitur

- I. In genere §. 1---4. Ubi ostenditur
 - A. Quod *Finis* debeat respici 1---3.
 - B. Qualis esse debeat 4.
- II. In specie §. 5---29. proponitur
 - A. *Finis* legitimus, Bonum verum §. 5---23. quod
 1. Describitur §.
 2. Per partes deducitur §. 6---23.

a. De

- a. De Bono summo agitur 6---19.
- α. Objective 6---8.
- N. In abstracto istud describendo 6.
- D. In concreto probando, quod in Deo sit 7. 8.
- β. Subjective 9---19. fruitio hujus boni ponitur in Communionem cum Deo. Illius
- N. Partes proponuntur 9.
- D. Deducuntur 10---19.
- a. Separatim considerata 10---17.
- a. Glorificatio Dei 10---14. qua
- †. Describitur 10---13.
- ††. Quod sit summum Bonum, demonstratur 14.
- b. Fruitio propria Beatitudinis 15---17. qua
- †. Describitur 15. 16.
- ††. Quod sit Summum Bonum, demonstratur 17.
- b. In nexu suo proposita 18. 19. qui
- a. Adstruitur 18.
- b. Contra Pseudomysticos defenditur 19.
- b. De Bono subordinato agitur 20
- α. Describitur 20.
- β. De diversis ejus gradibus agitur 21 --- 23. qua
- N. Enarrantur 21. 22. & comprehendunt
- a. Bona spiritualia 21.

E 3

b. Bo-

- b. Bona corporalia 22.
- γ. Ordo eorum indicatur 23.
- B. Finis illegitimus, per Bonum apparens
24---29. quod
 - 1. Describitur 24.
 - 2. Per partes deducitur 25---29.
 - a. Bonum apparens summum 25. 26.
 - α. Proponitur 25.
 - β. Fallacia ejus indicatur 26.
 - b. Bonum apparens subordinatum 27
--- 29.
 - α. Proponitur 27.
 - β. Diversi gradus stoliditatis in ejus
subordinatione notantur 28. 29.

I.

Bene Cicero Lib. 1. de fin. bon. & mal. quærit: *Quid est in vita tantopere querendum, quam quid sit finis, quid ultimum, quid extremum, quo sint omnia bene vivendi recteque faciendi consilia referenda? Finis sane in omni actione & necessario & primo loco est respiciendus.*

II. *Necessitate quadam ipsius naturæ suæ unusquisque impellitur ad cogitandum de fine. Omnis enim actualitas tendit in Finem. Nam nec sapiens nec homo mentis compos quicquam frustra facit. Et per hoc distat a brutis. Creaturae quidem irrationales in Finem certum semper feruntur. Homo autem libere & cum conscientia in eum tendit.*

III. Sed & primo loco ad finem respicere fas est. Nam

(1) Non

(1) Non solum *singula actiones*, sed etiam *totæ* earum forma a *Fine* pendet.

(2) Summa ipsius hominis *felicitas* in constitutione *Finis* sita est. Nam *Finis*, in quem homo tendit, ei obversatur sub specie *Boni* seu *veri* seu *apparentis*, illiusque non solum *possidendi*, sed etiam *fruendi*. *Malum* enim, qua tale, nemo appetit.

IV. Finem hunc præstitueret creaturæ solius Dei est, quoniam alias & facultatem operandi frustra homini indidisset, & vinculum dependentiæ ab eo subsistere nequiret. Lege autem divina cautum est nullo Bono apparente *verum* quærere *Jes. l. v. 2. Mich. vi. 8.* Hoc ostendunt desideria & per naturam indita & per Gratiam redintegrata. Hinc ad criteria Legislatoris veri pertinet *ostendere bonum Ps. l. v. 7.* Ipsam *sanctionem* Legis Fidei huc velificari docuimus *Cap. v. §. 14.*

V. BONUM VERUM est vel *absolute*, quicquid perfectionem quandam in se habet; vel *relative*, quicquid idoneum est ad nos perficiendum, sive illud in nobis, sive extra nos occurrat. Prius Bonum per posterius demonstratur: Posterius sine priori esse nequit. Gradu autem differt. Unde distinguimus inter *Bonum summum & subordinatum.*

VI. BONUM SUMMUM est, quod in ultimum omnium actionem finem ita est positum, ut voluntas in ejus obtentione, tanquam summo perfectionis, cuius capax est, gradu, plene acquiescat. Tale Bonum exclusis omnibus creaturis est DEUS.

VII. Quod in eo sit veri nominis Bonum, patet

(1) Quoniam ei *bonitas absoluta*, tanquam Enti perfectissimo ac beatissimo competit Matth. XIX. 17.

(2) Quoniam sufficiens est & promptus ad benefaciendum creaturæ rationali, & sigillatim in Christo per Fœdus Gratiæ se tanquam *Bonum* populi sui proposuit Psal. LXXIII. 1. CXLV. 9. Hinc nominatur *pars* seu *portio* electorum Psalm. CXIX. 57. Jerem. x. 16. Luc. x. 42.

VIII. Quod sit *Bonum Summum*, inde sequitur.

(1) Quoniam tantum *præstat* omnibus aliis bonis, quantum *Deus* præcellit omni creaturæ. Seipsum enim indulget. Ipse est *merces magna* valde Gen. xv. 1. Unde omnes promissiones gratiæ in hac una continentur, quod suis sit & futurus sit IN DEUM.

(2) Quoniam est *Bonum universale* morale & physicum, Angelorum & hominum, mentis & corporis, hujus & futuræ vitæ. OMNIA IN OMNIBUS 1. Cor. xv. 28. Psalm. XXXIV. 11. Phil. IV. 19.

(3) Quoniam est *Bonum ita perfectum*, ut omnibus desideriis terminum ponat 1. Cor. xii. 9. Phil. IV. 18.

(4) Quoniam est *Bonum unicum*, extra quem nullum Bonum invenitur Jerem. lli. 23.

(5) Quoniam est *Bonum originale*, Fons & Oceanus omnis boni dabilis Jac. i. 17.

(6) Quoniam est *Bonum ultimum*. Quicquid Boni extra eum invenitur, est medium, quod ad hoc Bonum deducit.

IX. *Fruitio* hujus Boni adeoque nihil aliud est, quam

quam *Communione cum Deo exercitium*. Hoc tanquam *Finis* totius operis salutis Joh. xviii. 21. nec non omnis prædicationis & omnium actionum sanctarum consideratur 1. Joh. i. 3. 7. Cum autem omnis *communio* sit *reciproca*, hinc distinguere possumus inter *communione activam* & *passivam*. Illa exercetur per *glorificationem Dei*, hæc per *proprie beatitudinis* in hac cum Deo *communione fruitionem*. Utraque pars *distincte*, sed tamen *indivulse*, ut *Finis ultimus* considerari potest.

X. GLORIFICATIO DEI alias dicitur ejus *sanctificatio*, nihilque aliud comprehendit, quam עָרוּר / μαρτυριαν, *testimonium*, quod *summæ ejus excellentiæ*, sive ea spectetur ut *adhuc demonstranda*, sive ut *jam demonstrata*, exhibetur.

XI. *Objectum glorificationis* tam late patet, quam late כְבוֹד / Δόξα, *Gloria ipsius Dei*, quæ alias etiam שֵׁם nomen ejus dicitur, se extendit. Illa autem comprehendit.

(1) Quicquid Deus se suis perfectionibus revelavit.

(2) Speciatim illam excellentiam, quam in opere Gratiae manifestavit Exod. xxxiv. 6. 7. coll. xxxi. 1. 18. adeoque virtutes Dei Triunitus, Patris, Filii ac Spiritus sancti, secundum ordinem æconomicum considerati.

(3) Specialissime illum splendidiorum manifestationis Gloriæ divinæ gradum, quo *Oeconomia Novi Testamenti* fulget.

XII. Circa *actum glorificationis* distinguenda est duplex *glorificatio*, altera quam Deus *sibi ipsi* præstat, altera quam *a creatura* rationali accipit.

E 5

() In

(1) In priori magis *passive* nos habemus, quando ex desiderio intimo, ut gloria Dei ulterius reveletur, nos Deo permittimus, ut nobis tanquam *instrumentis gloriae* 2. Timoth. II. 20. utatur.

(2) In *posteriori* autem magis *active*, quando in eo occupamur:

(a) *Interne*, ut gloriam Dei penitus agnoscamus, agnitam rite æstimemus, atque amori ejus hoc pacto pabulum præbeamus. Ps. CIII. 1. CXIX. 175. 1. Petr. III. 14.

(b) *Externe*, ut & ore Deum celebremus Psalm. CV. 1. 2. 3. CXLV. 5. 6. & opere ipso effecta Gloriae Dei in nobis demonstramus Joh. XV. 8.

XIII. *Gradus* diversi in *glorificatione* possunt distingui.

(1) Est quædam omnibus fidelibus communis, quæ secundum incrementa Gratia paulatim plenius Deo fertur Ps. XXII. 5. LI. 17.

(2) Est quædam temporis Novi Testamenti propria, idque secundum progressus Dei in Sanctuario Ecclesiae proportionata Ps. LXVIII. 5. 20. 26. 27. 35. Apoc. IV. 9. XV. 3. XIX. 6. 7. Hæc emphatice dicitur *Canticum novum* Psalm. XCVI. 1. 2. 3. &c.

(3) Est quædam Ecclesiae triumphanti propria, per quam cœleste *Hallelujah* in omnia secula decinetur Ps. CXLV. 1. 2.

XIV. Hic est *Finis* ultimus, quem Deus fixit in Verbo suo omnibus nostris actionibus 1. Cor. X. 31. Col. III. 17. Nihil æquius ab eo fieri potuit. Nam

(1) Hic

(1) Hic Finis est omnium operum Dei, quibus ad extra operatur: omnia enim agit *propter nomen suum*. Eundem ergo Finem sibi figere, in emphasi est *Deum sequi, Deo assimilari*.

(2) Hic Finis fixus est omnibus creaturis, quas Deus condidit & conservavit Rom. x i. 36. Hebr. 11. 10.

(3) Nec alio Fine potuit facultates ad glorificandum nomen suum aptas indere.

(4) Signate hic Finis est Operis Gratiae Rom. ix. 23. Ephes. 1. 6.

(5) Hic Finis est Evangelii de consummata Redemptione, omniumque bonorum Novi Testamenti Jes. xl i i i. 21. 1. Petr. 11. 9. Hinc decentia ejus inculcatur Ps. xxx i i i. 1. Hoc convenit communioni, quam fideles N. T. cum beatis caelitis exercent Apoc. v. 13. 14. Unde in hoc Fine per primam petitionem clausulasque votis sanctorum saepe additas omnia terminantur Psal. xli. 19. lxxii. 8. 19. Hebr. xii. 20. 21 &c.

(6) Hic Finis summam dignitatem hominis constituit, & cum vera ejus salute conjunctus est, quoniam omnes facultates ejus non magis perfici possunt, quam per Glorificationem Dei.

XV. Altera pars *Communionis cum Deo* est summæ BEATITUDINIS in illa FRUITIO. *Beatitudinem* summam consistere in *perfecta Salute* per liberationem ab omni imperfectione & translationem in statum summæ Perfectionis, illamque Perfectionem nihil aliud quam summum cognitionis & Amoris Dei gradum involvere, alias ostenditur. *Fruitionem* hujus Beatitudinis conficit *jucunda* tantæ felicitatis, per quam Deus amo-

rem

rem suum erga suam creaturam obsignat, *conscientia.*

XVI. *Gradus* iidem heic recurrunt.

(1) *Beatus* est jam ab initio fidei, quem Deus funibus amoris trahere incepit. Nam *qui credit, jam habet vitam aeternam.* Præsertim ex quo ipse fidelis certior redditur, quod in Regnum Dei intraverit.

(2) *Beatior* est eorum conditio, quibus sub Novo Testamento meliores promissiones obtigerunt. Unde ad illos ἰσχυρὰ & μηναισιμοί plerique in sacris pertinent.

(3) Summus conscientia, perfecte tranquillæ & lætificatæ gradus in cælo attingetur Psalm. XVI. 11.

XVII. Hanc quoque Summi Boni partem ut Finem suum ultimum fideles spectare debent.

(1) Ea fini tot splendidas promissiones de vita æterna in verbo suo proposuit, per quas ut *coronam, mercedem, premium* ad Legis suæ observantiam excitavit. Vide inter millenas 1. Cor. xv. 58.

(2) Quin promissiones has in præcepta convertit & cibum permanentem ac salutem operari iussit Joh. v. 27. Phil. 11. 12. Hebr. x1. 6.

(3) Et laudat eorum exempla, qui per spem tantæ beatitudinis incitati fuerunt ad cursum suum prosequendum. Sic ipse Præcursor Christus egit. Hebr. x11. 2. Sic alii sancti Hebr. x1. 26. 1. Cor. 1x. 25.

(4) Idque eo magis, quoniam hic ipsum *lætari* in sensu communionis Domini est actualis *glorificatio* Domini.

(5) Quia

(5) Quia ne quidem absque hujus salutis in Deo fruitione Deus glorificari posset. Nam

(a) Glorificatio pro objecto habet Gloriam Dei, quæ cum id sit, quod de se Deus revelare voluit, cumque inter illa potissimum id locum occupet, quod in peccatore salvando omnes divitias excellentiæ suæ voluerit exponere, hinc inferimus, quod nemo possit Deum glorificare, nisi qui illum considerat, ut *Salvatorem peccatoris.*

(b) Conscientia beatitudinis suæ in Deo nihil aliud est, quam experimentalis gloriæ divinæ in seipso cognitio, quæ ad Deum rite glorificandum prorsus est necessaria.

XVIII. Facile jam apparet, quod duæ hæ partes summi Boni *unitatem & simplicitatem* ejus non evertant, sed confirmant.

(1) Quoad *materiam* plane coincidunt, uti ex dictis sequitur.

(2) Quoad *formam* in solo conceptu differunt, quemadmodum nempe *conscire sibi* differt ab *intelligere & velle.*

(3) Vinculum quodcunque, licet duas extremitates habeat, in se tamen unum est. Eadem ratione unum est *vinculum perfectionis*, nempe *amor*, Col. 111. 14. quamvis ille per naturam suam sit reciprocus.

(4) Perpetua inter hæc duo est & in æternum erit *reciprocatio*. Occupatio perpetua in glorificando Dei ex se gignet perennem conscientiaæ jucunditatem. Jucundus autem hic conscientiaæ sensus perpetua novarum laudum erit materies. Quare quærere, quis Finis ex his duobus sit ultimus,

mus, ferme tantundem est, ac quærere, quando finitura sit æternitas?

XIX. Nullam ergo hæc duo a se divellendi causam habent *Pseudo-Mystici*, qui Gloriam Dei absque respectu propriæ Salutis ultimum Finem esse statuentes non solum naturam hominis pervertunt, sed etiam ipsius Dei Gloriam obscurant, totique Ethicæ Christianæ ruinosum fundamentum substernunt.

XX. BONUM SUBORDINATUM nuncupatur, quod *Finis particularium quarundam actionum proximus est*, non ut in obtento hoc *Fine acquiescatur*, sed ut per ejus obtentionem tanquam medium ad *ulteriore perfectionem tendatur*. Hoc igitur non est Bonum absolutum, sed relativum duntaxat, & in quantum *mediu* locum habet ad aliud Bonum comparandum. Unde quemadmodum *multiplex* ita & *pretio* diversum est, quatenus nempe aut *propius* aut *remotius* Finem ultimum attingit.

XXI. Proxime adeoque Fini ultimo adjacent *Bona spiritualia*, quæ Deus cum initiis communionis suæ jam in hac vita indulget. Illa enim & ejusdem cum *Bono summo nature* sunt, quamvis gradu differant, & *media* sunt potissima, per quæ Deus electos *idoneos reddit ad hereditatem sanctorum in luce* Col. 1. 12. 2. Petr. 1. 3. 4. Unde *thesaurum* verum animæ conficiunt Jes. xxxiii. 6. Matth. xiii. 44. Prov. viii. 18--21. Et primo loco ea *querenda esse* inculcatur Matth. vi. 19. 20. 33. Diversi eorum gradus iterum sunt:

(1) Quo-

(1) Quoad *internam indolem*, quatenus alia aliis ad salutem magis sunt *necessaria*.

(2) Quoad *œconomiarum diversitatem*, cum *Bona Novi Testamenti & præstantia interna & universalitate* præcedentium temporum Bona exsuperent Hebr. xi. 39. 40.

XXII. Longius a Fine Ultimo distant *Bona Corporalia & mere Temporalia*, quæ ex genere Bonorum non plane esse excludenda liquet.

(1) Quia Deus illa *promisit* Matth. vi. 30. 32.

(2) Quia Christus illa *peti* iussit.

(3) Quia pertinent ad Bona per Sanguinem Christi *sanctificata*, & *Dominium* in creaturas, quod per ipsum est restitutum 1. Cor. 11. 22. 23.

(4) Quia revera materiam ad *glorificandum Deum* subministrant 1. Tim. 1v. 3. 4. 5.

XXIII. Nihilominus recto ordine hæc Bona sunt collocanda, tanquam minoris longe pretii, quam spiritualia Ps. v. 8. Nam

(1) *Subordinari* debent non solum *Bono summo*, sed & *Bonis spiritualibus* hujus vitæ, quatenus eo faciunt, ut iter in occursum Domini eo facilius promoveatur, & corpus ad officia glorificationis Dei aptius reddatur.

(2) Considerari debent, tanquam bona *minus necessaria*, quibus absque salutis detrimento carere possemus Luc. xv. 20 -- 22.

(3) Sigillatim in Novo Testamento, in quo longævitas & prosperitas externa non amplius pro signo favoris divini reputari, neque eorum bonorum amissio lætitiâ fidelium obtenebrare potest Hebr. x. 34.

XXIV.

XXIX. BONUM APPARENS est id, quod ex falsa opinione nobis fingimus tanquam tale, quod non solum in se præstans sit, sed in quo etiam perfectio nostra consistat, aut per quod ea promoveri possit, quamvis reapse eam destruat. Quare quod sub specie Boni nobis obversetur, non ex ipsius objecti natura, sed ex phantasia unice oritur, quæ per erroneum de nostræ naturæ præstantia, aut de natura earum rerum, quæ ad ejus perfectionem pertinent, conceptum plane est corrupta.

XXV. BONUM APPARENS SUMMUM est Felicitas propria hominis, divulsa a glorificatione Dei. Hoc enim sibi in Finem ultimum posuisse peccatorem sui causa omnia agentem capite sequenti videbimus.

XXVI. Verum ex eo ipso liquet, id quod ei apparet, ut Summum Bonum, revera esse *Summum Malum*.

(1) Quia creatura a Deo avulsa ab unico omnis veri Boni auctore est separata.

(2) Quia creatura ad se conversa ac sibi ipsi serviens mancipio Diaboli servit.

(3) Quia per hanc apostasiam a Deo ad se ipsam maledictioni æternæ omnipotentis Dei est subjecta.

(4) Quia ipsa perfectio, quam sibi in seipsa videtur invenire aut fovere velle, merum phasma est. Non enim potest esse *perfectio mentis*, cujus facultates nonnisi per cognitionem & amorem Dei perficiuntur, sed solius *corporis*, adeoque qualis est brutorum, irrationalis, & momentanea, cum morte evanescens, & quo major apparuit, eo infelicior animam destituens.

XXVII.

XXVII. BONUM APPARENS SUBORDINATUM est *quicquid obversatur eidem phantasia corruptæ ut medium ad seipsum abstracte a Deo ejusque gloria perficiendum, aut in perfectione imaginata conservandum.* Subordinatio hæc cum non possit minus *stulta* esse, quam ipsa Boni Summi constitutio, in gradu tamen stoliditatis varie se habet.

XXVIII. Stoliditas *summa* est, quando ipsum Bonum Summum vere tale huic Fini subordinatur. In id impingunt omnes,

(1) Qui Boni vere Summi oblivione in fervore concupiscentiarum suarum capti, istud quantum in se est sacrificant ac disperdunt, ut tantum corpori ad breve tempus bene sit Jerem. 1. 12. 13.

(2) Qui ipsum Deum Benedictum suæ impuræ concupiscentiæ subjiciunt, quoniam propterea Deum colunt, ut eos hic in æternum beatos reddat. Hic error Pelagianismo tam crassiori quam subtiliori communis est, qui viam Virtutis ut asperam ac molestant considerat, quam ultro nemo eligeret, nisi spe amplissimæ mercedis in illam pelliceretur Hof. vii. 14. Luc. xv. 29.

XXIX. Reliqua *minora falsæ subordinationis genera* sunt,

(1) Quando Bona spiritualia lucri turpis causa desiderantur, exemplo Simonis Magi Act. viii. 18. 19.

(2) Quando facultates mentis impenduntur & exhauriuntur, ut corpori bene sit Luc. xv. 13.

(3) Quando externa hujus mundi Bona, quæ Deus ut media ultimi ordinis ad verum cultum cum majori facilitate præstandum indulget, in Bona principalia evehuntur, quæ proxime Felicitatem

F

tatem

tatem summam, quam peccator intendit, promovere debent Luc. xvi. 1.

CAPVT OCTAVUM.

De intentione tam falsa, quæ comprehendit *Superbiam*, *Philautiam*, ac *Dipsychiam*, quam legitima, quæ involvit *Humilitatem*, *Abnegationem sui ipsius* & *Simplicitatem*.

SUMMARIUM.

- I. De intentione in genere agitur §. 1—3.
 - A. Probando, quod e us ratio hic haberi debeat 1.
 - B. Vitia ac virtutes eo pertinentes recensendo 2. 3.
- II. Specialior deductio indicat 4—39.
 - A. Intentionem versantem circa finem illegitimum 4—28.
 1. Vitia, quæ appetitus finis illegitimi involvit 4—13. sunt
 - a. Superbia 4—8. quæ
 - α. Describitur 4—6.
 - β. Momentum ejus indicatur 7. 8.
 - ℵ. Propter ejus universalitatem 7.
 - Ⓝ. Propter ejus fræditatem 8.
 - b. Philautia 9—11. quæ
 - α. Describitur 9—11.
 - β. Momentum ejus indicatur 12. 13.
 - ℵ. Propter